

parcurs mai pâlpaie inflexiuni de lirism oarecum artificios), sugerând un eteric ceremonial al iubirii, suntem conduși, printr-o suită de replici vâcnite, surescitate în intimitatea unei căsnicii intrate, ireversibil, în derivă. Umbre grele atârnă prin toate ungherele, platitudinea se întinde ca o mazăgă peste zone sortite emoțiilor inefabile, faza crepusculară a acestei conviețuiri consumându-se în chinuitoare, extenuante pendulări între arțagul regretabil și replierile de, culpabilă, (auto)amăgire. Dacă femeia (în speță, nevasta) este, prin definiție genetică, inerțială, frustrarea gravă o resimte bărbatul, ale cărui fervori riscă să sucumbe în ritmurile invariabile. Or, firea lui avidă de exces îl hărăzește trăirilor ardente, într-o glorie de efuziuni, extaze, înfiorări.

Ca să se regăsească, să uite de timpul care nu iartă, El se avântă în voluptatea dătătoare de sens a unei iubiri mântuitoare. Până și pătımirea, „speranța fără speranță”, e, în această febră a trăirii, un privilegiu, pentru că înseamnă, în fond, o intensificare a omenescului. Înseamnă viață... Și, deplasând accentele în celălalt registru, poate să însemne o eliberare de supliciu normelor impuse și de alte asfixiante constrângeri. Numai că, în anormalitatea ai cărei captivi sunt și El și Ea, libertatea e drastic îngrădită și expansiunea sufletească însăși este tratată de orwelliana, tentaculara instanță care controlează totul, ca o infracțiune. Oricând poate fi manevrat un „grup de oameni ai muncii” care, cu o rinoceristică mânie, să osândească abaterea de la morală și atentatul la „tihnă, echilibru, liniște”. Liniștea castratoare a unei societăți ținute în chingi.

Încă un revoltat în dramaturgia lui Constantin Popa: Octav, din **Cavou bar**. Unul din tinerii care, la (ceea ce ei credeau că e) Revoluție, au ieșit nepăsători, nesăbuiți, superbi, în stradă, înfruntând gloanțele vidia, tancurile sumbre, toată urgia forțelor de represiune. „Vom muri, dar vom fi liberi!”, „Nu plecăm acasă, morții nu ne lasă!”, scandau, răvășitor, frumoșii nebuni ai aceluși însângerat Decembrie. Îi transfigura speranța că jertfa lor va aduce, după lungul răstimp al dictaturii, o schimbare de esență, un puls regenerativ. Iluzia scânteia, orbitor, la apogeul. Prea curând, această iluzie a început să se întunece. Specialiștii în diversiuni s-au priceput să infesteze Golania cu tot soiul de „curve, bătași, toxicomani”, prostimea a fost lesne păcălită cu ieftine momeli și alte tertipuri,

mafioții post-decembriști, emanați din vechile structuri, speculând spaimele obscure (îndelung cultivate), inerțiile de percepție ale masei ignare.

Cu vehemența și clamorile lui, Octav e vocea noastră, a celor exasperați, a celor descurajați, a celor obosiți de spectacolul ignoranței, pe de o parte, al imposturii nerușinate, pe de alta. Intoleranța lui surpe dintr-o exigență ale cărei cote urcă spre absolut. Marea lehamite care îl cuprinde e încărcată de toate drojdiile unei dezamăgiri de nelecuit. Ar vrea, ah, cât ar vrea să-și zgâlțâie semenii cu duh somnolent, să-i deștepte din confuzie și moleșală. Dar zbaterile lui sunt în deșert. Cine să-l înțeleagă? Licheaua, mediocrul, duđuia hormonală? „Omul nou”, multiplicat în puzderia de exemplare? În această „brambureală” dibaci întreținută, șarlatanii se chivernisesc pe rupte, se încotroțopenesc, își fac mendrele fără să le pese. Nu rareori, cu binecuvântarea onctuoasă a unor clerici care nu și-au mărturisit toate păcatele. Demagogie, corupție, nevoi.

Nu-i de mirare că elanurile lui Octav – eroul pur, intransigent, himeric – se frâng. În confruntare cu energiile maligne, proliferante, idealistul își pierde la un moment dat forța de a spera. Interogațiile lui (despre adevărul și minciuna în care trăim, despre legitimitatea prezenței printre noi a strigoilor din trecutul nefast, și încă, și încă) se izbesc de un zid de indiferență, visurile lui, luate de unii în răspăr, par celor încuiați și celor neîncrăzători simple aiurări. Într-o lume anapoda – variantă nesperioasă a absurdului –, el, integral, ajunge să fie socotit un bezmetic. Încât, vine vremea când dezesperatul Octav, îngreșat de vicleimul atâtor rele, schimbă **drama** cu o **farsă**, deschizând un „cavou bar”, tocmai bun pentru morții vii care nu și-au dorit vreodată la viața lor barem un cal verde. Cu somațiile, cu neliniștea și neîmpăcărilor ei, cu acea patetică implicare ce colorează îndeobște rostirea dramaturgului, piesa (în al cărei final are loc, după cum era de așteptat, un suicid) respiră un pesimism menit să zgândărească, să incite la un examen de conștiință.

Dacă montările de până acum au pus în lumină, în lumina rampei, virtuțile scenice ale textelor dramatice ale lui Constantin Popa, e de nădăjduit că o dată cu înmănuncherea în volum ele vor primi și acolada consacării literare la care, înfrigorat, aspiră.

FLORIN FAIFER

DIMITRIE ROMAN

„Uite, eu plec mâine cu ai noștri la Veneția, într-un turneu, și, când mă întorc, vă scriu și vouă, dacă vreți, cum a fost.” Aceste cuvinte, care îmi răsună încă în urechi, mi le spunea la telefon – sunt doar puține luni de-atunci – Dimitrie Roman, Mitică Roman, cum îi ziceam cu toții. Articolul promis nu a venit, nici nu va mai veni vreodată. În locul lui Mitică, de la Veneția a sosit vestea incredibilă a dispariției lui...

A fost dramaturg – i s-au jucat câteva piese –, fără să facă vreodată prea mare caz de asta, fără să rostească vreodată acel emfatic și caraghios „noi, scriitorii...”. A fost cronicar dramatic – activ, pasionat, capabil să discearnă valoarea adevărată de aparențele pompoase –, dar nu l-am auzit niciodată vorbind despre „noi, criticii...”. Pentru Mitică, „noi” a însemnat întotdeauna, cu exemplară modestie, „noi, secretarii literari...”. Fiindcă Mitică Roman a fost, de când îl țin eu minte, și, probabil, mult dinainte, secretar literar la Teatrul Dramatic din Brașov. A muncit aici, temeinic și competent, și atunci când teatrul brașovean era printre cele mai importante din țară, și atunci când, în „tranzitie”, și-a mai pierdut, ca și alte ansambluri, busola. I-a sprijinit, onest și loial, pe toți cei ce au ocupat fotoliul conducerii, fără să încerce a se instala el însuși acolo, chiar când locul rămăsese liber, chiar când multă lume, gândindu-se la teatrul din Brașov, pronunța automat „Mitică Roman”. Nu și-a impus propriile piese în repertoriu, nu și-a favorizat prietenii, nu și-a creat „relații utile”. O dată cu el a dispărut unul dintre reprezentanții – și cât de puțini au mai rămas! – instituției secretariatului literar de „școală veche”, presupunând muncă tenace, migăloasă și aproape anonimă, dar indispensabilă strălucirii ori, măcar, existenței normale a unui teatru. Și, o dată cu el, „Teatrul azi” a pierdut un colaborator harnic și serios, care se interesa mereu dacă am primit „materialul”, dacă și când apare revista, fără să întrebe niciodată dacă și când își va primi onorariul...

Mi-e greu să cred că Mitică Roman nu va mai telefona de la Brașov ca să-mi spună că ne trimite o cronică la cutare spectacol. Nu mi-e greu, în schimb, să mi-l închipui urmărind atent, cu entuziasmul sau, cine știe, cu iritarea politicoasă ce i le știam, vreo reprezentație dată de îngerii printre care, cu siguranță, Mitică locuiește acum.

ALICE GEORGESCU